

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1844 ————— Any XXXVI
BARCELONA, 1 DE MAIG DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

EL TREBALL I LA PAU

—Be deuràs permetre que't festegi, oi maca?
—Sí; i està a la teva mà el que ben aviat siguem
l'un de l'altre per a no deixar-nos mai més.

CRÒNICA

Venjança catalana

QUEIX taverner del carrer de Rosselló que acaba d'atraure sobrer d'ell i sobre'l seu establiment l'atenció de tot Barcelona, és ben bé un home extraordinari.

Precisament per això temem que no se li farà justícia.

La Premsa seria, tant amatenta en bombejar qualsevol gest i qualsevol paraula d'un diputat o senador insignificant, no ha tingut per ell ni un mot d'atenció.

En quant a l'humorística—com sempre que l'enveja intervé, com si presentís un rival formidable,—s'ha abstingut prudentment d'elogiar-lo.

L'home, emperò, ha triomfat sol, amb els seus propis recursos, sense ajuda de turiferaris, i, lo que és més admirable, entre persecucions i males volences.

En aquests temps de tristesa i d'esclavatge—quan per a somriure de gust cal llegir amb atenció els diaris escrits seriosament, i just a l'hora que's parla de formar una lliga de llogaters contra'l despòtic i egoístic procedir dels propietaris urbans,—sorgeix el nostre taverner com portat per la mà de la providència.

Ell és un Rabelais i un Cochoi tot en una peça, i Barcelona serà una ciutat desagradida sinó immortalitza al taverner.

Mil llogaters com ell acabarien amb els comiats temeraris, i si aqueix home sol produeix mitja revolta llençant sobre l'aristocràtic Passeig de Gràcia tota una tropa de miserables, i acobla enfront de la seva taverna dos mil curiosos, calculeu lo que fóra capaç de realitzar essent el capítol d'una lliga protestatària contra'ls amos de pisos i botigues massa interessats i despòtics!

L'història del conflicte és senzilla. L'amo de la casa dona comiat a l'amo de la taverna; la taverna és tan antiga com la casa; fa cinquanta anys que existeix. Cap taverner digne pot permetre que après de cinquanta anys; quan se té una parroquia de mig segle; quan hi hà homes que han mort bevent, desde que han nascut, el vi d'una mateixa bóta; quan s'ha servit a tota una generació confortament i alegria, vingui el propietari i, amb l'excusa de modernitzar i d'aristocratitzar, el tiri al carrer.

El taverner d'aqueixa taverna és jove, és fort i fa la cara afable; no ha sigut pas ell el fundador de l'establiment, però el defensa com defensaria els cabells blancs d'un avi.

Dec advertir que la taverna havia sigut, fins avui, una taverna digna, una honrada taverna de barri senyorívol, d'aquelles amb bótes ovals i enverniquades, aixetes de llautó i estris pulcres i lluents.

Taverna de bon vi i bon oli, en la qual ningú hi gaudia ni s'hi emborratxa.

L'acomiatat taverner, que us juro sembla un almogàver, ha imaginat venjar-se de la treta, sense violències, però amb un sentit de lo grotesc verament excepcional.

Començà per a posar uns cartells a la porta: «Aquí s'adoben paraigües, cistells, maletes, sanatxos i tota mena d'objectes de porcellana, a preus econòmics». Un altre deia: «S'adoben tota mena de sabates, a preus barats, i s'apliquen pegats als ulls-de-poll, de franc, per a acreditar l'ungüent».

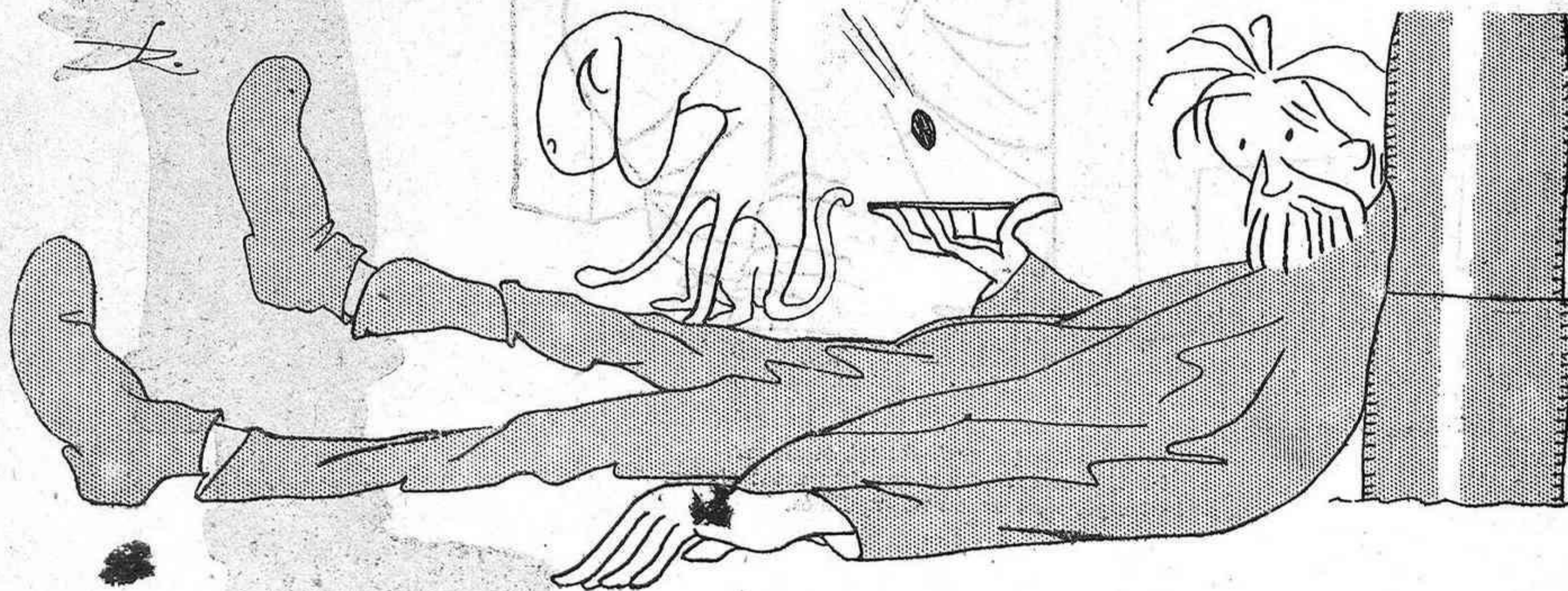
Els cartells foren arrabacats per la policia, no sabem amb quin dret, com si fossin proclames sediciosos.

Però aleshores aparegueren insertats en els diaris més seriosos de Barcelona, i la taverna s'omplena de gent estranya i d'estrils vells.

Per a més gatzara, el taverner començà a organitzar concursos originals: un d'esmolets, que eixordà el barri enter; un de grinyolaires, que feu oir les més estranyes combinacions de vèus esgarrifoses. També celebrà una exposició de rates de claveguera, i aixecà globos grotescs en un petit cel-obert.

Tot seguit la vèu pública escampà per la urb les genialitats del terrible humorista.

En la taverna s'hi aplegà una mena de gent estranya i llastimosa; tots els avorrits ganduls i esparracats que vaguen pels carrers anaren allí a cercar distracció i es-

UN FILLOSOP

—Quina necessitat tenim de córrer, adalerats, darrera del diner?

barjo. Enfront s'hi veia sempre estacionada, una multitud de transeunts i curiosos, i, sobre tot a les tardes, aquell xamfrà del Passeig de Gràcia pareixia una fira o un aplec que dificultava la circulació i interrompia la pau burgesa d'aquell lloc.

La mà paternal de l'autoritat hi ha volgut intervenir; mes és cosa difícil inmiscuir-se en lo que passa dins el domicili d'un ciutadà. I el ciutadà ha seguit, sense llei de propaganda i sense llei d'escàndol punible, mantenint viva la curiositat pública.

Diuenge passat, ell mateix va espantar-se de l'èxit de les seves genialitats.

Dues mil ànimes romanien formant una sola massa compacta enfront la taverna, esperant alguna nova entremaliadura.

El taverner sols havia posat un enorme morter d'al-i-oli a la porta, i en repartia a tothom que's portés el pa.

La fortor s'extenia per sobre la multitud, i la pobriçalla anava a empenyes per a haure una part d'aquella *vianda* reconfortant.

El taverner tingué que barrar la porta per massa demanada i massa badoqueria.

Ara està anunciat un concurs de goços lletjos. Es donaràn deu pesetes al que presenti l'exemplar més fastigós, a condició de que sigui natural i sense espatlladura.

L'expectació entre la gitaneria és immensa.

En la taverna hi romana una colla de cantaires empedreits, entre'ls quals un, amb la mà sota l'aixella, fa de redoblant amb un art incomparable.

El morter d'al-i-oli segueix oferint a la pobriçalla un consol i una mandra infal·lible.

Manquen dos mesos encara, per a que'l taverner abandoni el camp. Amb dos mesos n'hi hà prou per a convertir el barri en una moderna Cort dels Miracles, ofegar als veïns amb fortors democràtiques; eixordar-los amb variades estridencies i posar-los davant dels ulls tota classe de miseries.

No obstant, ahir visitarem al bon taverner i el trobarem un poc trist, fent d'ataconador en un recambró isolat del bullici. Es modest i no volgué deixar-se retratar, ni dir-nos el seu nom.

Quina diferencia entre ell i altres personatges que coneixem!

P. BERTRANA

EN L'HIPODROM

Mentres els uns ferren els altres es desferren

Hores d'angunia

Fa sis o set mesos, don Pere Comas, el conegut i acreditat fabricant d'arpilleres, va cridar al seu fill al despatx.

—Ernest—va dir-li, serio i encarcarat com un jutge; —estic ja cansat de mantenir els teus vicis i de tolerar que visquis anys i més anys en l'ociositat, amb l'excusa de que escrius i fas versos que un dia o altre han de coronar-te de gloria. Es necessari que practicamente, clarament, d'una manera que no admeti dubtes, me demostris que'l teu talent d'escriptor no és una il·lusió teva i que aquests versos que dius que fas són alguna cosa més que ximpleries i redolins sense substancia.—

Don Pere va pendre halè i, més serio que mai, continuà la seva filípica.

—Vetaquí les meves condicions. El primer diumenge del vinent Maig se celebrarà, com de costum, la festa dels Jocs Florals... Comences a comprendre?... Cal que facis mans i mànigues per a que en aquest públic torneig de les nostres lletres el teu nom brilli victoriós. El dilema és aquest: si en els pròxims Jocs Florals guanyes un premi, els meus braços s'obriràn altra vegada per tu i cap greu me sabrà que segueixis cultivant les lletres...

—I si no'l guanyo?...

—Si no'l guanyes... plegaràs desseguida el ram, i com queestic ben convençut de que per a un treball serio i regular ets completament inútil, t'enviaré al mas a rodar la cinia.—

Dit això, don Pere girà en rodó l'espatlla al seu fill i, com si comptés els passos, abandonà magestuosament el despatx.

L'Ernest, en els primers moments, va quedar aclaparadíssim. Coneixia al seu pare i el considerava molt capaç de complir l'amença que acabava d'insinuar-li.

No obstant, refent-se poc-a-poc, arribà a comprendre que la situació no era per a desesperar-se. Total, què? Un premi als Jocs Florals... I bé! Per què, posan-t'hi veritablement el coll, no havia de guanyar-lo?... Lo que convenia era no perdre el temps i assegurar, en lo possible, el tret, prenent totes les precaucions imaginables.

Rumiant i donant voltes a l'assumpte, va ocórrer-li una idea que an ell li semblà molt enginyosa.

—Per a treure un premi a la rifa—va dir-se—què's necessita? Adquirir un bitllet. I per a que les probabilitats siguin ben grosses, què s'ha de fer? Comprar molts bitllets. Una persona—afegia l'Ernest—que tingués en son poder tots els bitllets d'un sorteig, indubtablement se'n duria tots els premis.—

Sentat el principi, no hi havia més que fer que aplicar-lo. Sí: enviaria als Jocs Florals trenta, quaranta, cinquanta poesies, i molt seria que, valent-se d'una xarxa tan espessa, que no pesqués alguna cosa.

Tal dit, tal fet. Durant setmanes i setmanes l'Ernest no deixà la ploma un moment. Va escriure versos de totes classes, mides i formes. Cantà a la lluna, al mar, a la nit, al dia, al progrés, a la patria, al rei Conqueridor, al botxí de Catalunya, a una nina rossa, a la Verge de Montserrat... a tot lo que un bon floralista considera matèria cantable.

Cansat, rendit i acabats els temes, l'inspiració i quasi la tinta, l'atribulat poeta va comptar quantes composicions tenia fetes... Quaranta dugues!... Era possible que, amparat per quaranta dos treballs, se quedés sense premi?... No; no podia, no volia creure-ho. Per cego que'l Jurat estés, per inhumà que fos, forçosament havia d'otorgar-li una distinció o altra.

Posades cuidadosament en nèt i després de fer una llista dels títols i lemes de les quaranta-dugues composicions que enviava al certamen, l'Ernest, confiat i valent, cremà les naus; és dir que agafà tots els borradors, un munt immens de papers bruts, plens d'esmenes i poc menys que inintel·ligibles, i els tirà al foc.

—Els treballs que obtinguin premi—va dir-se—prou que'ls veuré publicats. En quant als que no, no'm fa res que, sense deixar memoria ni rastre, desapareguin.—

I, amb l'ansietat que pot suposars-se, esperà l'hora solemne del veredict.

Aquest vegé la llum el passat dissabte. L'Ernest, al coneixè'l, corregué a consultar la llista de les seves qua-

ranta-dugues composicions. Però... ail, la llista, la famosa llista, s'havia esgarriat. Regira per aquí, busca per allà, remena calaixos, fulleja llibres... Res!... El preciós document no volgué sortir.

—Què hi hà?—va preguntar-li tot dinant don Pere, flairant que s'acostava el moment crític:— Què has guanyat?

—Encara no ho sé. Se m'ha extraviat la llista.

—Però que no recordes els títols dels teus treballs?...

—No, senyor. N'hi hà tants i ha passat tant temps desde llavors!...

—I doncs què s'ha de fer, ara?

—Res. Esperar que's celebri la festa i veure si el meu nom figura, com confio, en algun dels plecsc que s'obriràn.—

I així està la cosa.

Terribles hores d'angunia, les que aquests moments passa la familia Comas!...

Fins el diumenge a la tarde no quedarà resolt el cruel enigma.

Llavors se posarà d'una vegada en clar si l'Ernest és, com sol dir el papà amb el seu accent de la provincia de Lleida, un vate o un «sabata».

I, en conseqüència, don Pere sabrà si ha d'obrir els braços i la bossa al seu hereu o ha d'enviar-lo definitivament al mas a rodar la cinia.

A: MARCH

VISCA EL «VAUDEVILLE»!

No és tan floreixent ni tan esplendorosa la poixança del teatre per a que tinguem de despreciar, en els actuals moments, una de les seves modalitats universals: la comedia picaresca, d'enredo i d'acudits, a la qual els francesos han donat el nom de «vaudeville».

Conformes en que la majoria d'obres d'aqueix genre, que'ns vénen de París, són bastant verdes, però cal confessar que moltes d'elles tenen més gracia que picardia; i la gracia ingenua avui và tan escassa, costa tant, fer riure, que una cosa atenúa l'altra, i el defecte acaba per pesar menys que la qualitat, i el públic, el bon públic innocent, que paga i que exigeix amb raó que se li dongui gust, acaba per perdonar al pecador en gracia a la sana alegria que li proporciona.

Que les criatures val més que no hi vagin?... Que les senyores, algunes senyores, s'hi sofoquen i no s'hi troben bé?... No'ls hi portem; portem-les al cine, que allí la rojor de les galtes, al menys, no és vista. Però nosaltres, els altres, els curats d'espant, anem-hi sense hipocresia, serenament, sense por de contagiar-nos ni embrutir-nos, si creiem donar una estona d'esbarjo a l'esperit.

La vida és molt tràgica; però, ben mirat, pot-ser encara té més d'espatotxada que de drama. Al carrer i a porta tancada, a casa dels marquesos i a les rebotigues dels adroguers, a vila i a pagès, veiem cada dia exemplars vius de protagonistes vaudevillescs; pitjors encara, perque, desgraciadament, el nostre instint picaresc és més ineducat i el nostre llenguatge més incult que'l d'aqueixes fingides histories galants que'ns mostren els autors francesos.

DEMANANT SOLIDARITAT

El treballador.— Senyora Naturalesa: que no podria adherir-se al Primer de Maig, i vagar unes quantes hores?

Una cosa s'ha d'admirar, ademés, en aqueixos models de comedies de xisto i d'embolic: lo difícil de la construcció. En el drama, amb una escena final efectista i un o dos moments d'intensitat durant els tres actes, el públic ja se sent satisfet i aplaudeix; en les comedies lleugeres, d'enginy i d'alegria, de lligar-caps, si no's provoca constantment el riure, si les situacions no's mantenen interessants, si la gracia decau, el públic se sent defraudat i l'obra s'ensorra.

L'enginy còmic, en la literatura dramàtica, deu respectar-se, doncs, tant com el geni dramàtic; i si no ho fem així, si per una mena de puritanisme de senyor Esteve, donem preferencia a les produccions manses i anodines, pitjor per a nosaltres; el públic, aqueix bon públic que tant festegem... pasará por encima de nuestro cadáver.

Encara no s'ha desxifrat ben bé—ni es desxifrarà fins que'ls moralistes es posin d'acord respecte a què és més positiu, si el dolor o la joia—el dilema plantejat segles hà de si és més dignificadora i altruista la tasca d'encomanar als nostres consemblants el riure o les llàgrimes.

Nosaltres eclèctics, per temperament i per convicció, no sortiríem en defensa de l'alegria esbogerrada en el teatre, perquè tots els gèneres teatrals ens plauen per un igual, i creiem que tot, desde La Passió al Parsifal i desde Salomé al Ki-ki-ri-ki, tot té dret a la vida, sobre tot quan l'autor ha intentat copiar del natural per medis artístics i quan l'adaptador o el traductor ha sigut pulcre i discret; però al veure que, precisament, els quins més despreocupació haurien de mostrar, són avui, ara, amb motiu de anar-se'n en Santpere a l'«Apolo», els que més bescanten l'ingeni propulsor de la fresca i sanitosa rialla, la veritat, ens vénen ganes de cridar amb el bon públic: «Visca'l «vaudevill»! Visca la santa alegria!... segurs de que, al cap-de-vall, serà ella la salvació del nostre teatre, sinó mort, esmortuit de resultes d'un empaig de trascendentalisme i de nyonya.

La llàstima no és que'ns caigui al damunt una plaga de «vaudevilles». La llàstima és que tinguem d'importar-lo, aqueix gènere, i que'ls autors catalans no'l vulguin o no'l sàpiguen fer.

XARAU

MEIXINT DEL PALAU DE JUSTICIA

Vaja, salut, i fins una altra, que això no ha sigut res.

TELÓ ENLAIRE

PRINCIPAL.—Dimarts que ve, gran funció, per única vegada: benefici d'en Josep Santpere.

Naturalment que'l programa serà de *risa*.

Queden avisats els neurastenics.

=I el pròxim dijous, dia 7, inauguració d'una nova temporada d'òpera i sarçuela espanyoles. Debut de la gran companyia Sagi-Barba, amb l'estrena de *Las golondrinas*, l'èxit líric més gros de la darrera temporada a Madrid.

LICEO.—La temporada d'òpera, dita de primavera, continua transcorrent sense pena ni gloria. Per ara ha portat el pès la senyora Galli-Curci, la qual degut a repetides indisposicions, ha tingut de cantar la majoria de dies, suplicant la benevolencia del públic. Afortunadament ha recobrat ses facultats, mostrant-se altra vegada l'excel·lent cantant dels primers dies.

El tenor Scampini s'ha fet aplaudir forsa, cantant el *Trovador*, i el baix Bettoni tingué un gros èxit interpretant el paper de «Don Basilio», d'*El Barbero*.

Fòra de lo dit no ha passat res més digne de menció.

Per a dimecres estava anunciada la primera representació d'*Orfeo*, de Gluch, de la que no som a temps a parlar-ne. En direm quelcom la setmana entrant.

TÍVOLI.—Per a demà, dissabte, hi hà anunciada l'estrena d'una sarçuela de circumstancies: *El tango argentino*.

No'n tenim referencies ni coneixem els noms dels autors, però, per una confidencia... secreta, sabem que la gent de la casa hi té molta confiança.

=Pròximament dues estrenes més: *Maruja* i *Las llaves del cielo*.

=De l'opereta *El marido sonriente* no val la pena de parlar-ne. Una de tantes que no va fer sinó passar amb més badalls que rialles.

NOVEDADES.—No sabem si per a parlar de *La Malquerida* hem d'esperar veure el *Misterio de dolor*, que s'estrenarà també un dia d'aquests, o si quan sigui l'hora de parlar del *Misterio de dolor*, haurem de parlar de *La Malquerida*. Però com que ni amb l'un drama ni amb l'altre no'ns hi podrem estendre gaire, lo millor és acceptar la correlació que'ns donen i deixar als grans crítics que discuteixin les semblances.

Nosaltres direm lo que cal constatar: que *La Malquerida* és una gran tragedia, intensa, fonament humana, que per l'ambient sembla nostra, filla o empeltada del geni català, i que si no va agradar més fou, segurament, per la manca de facultats en alguns dels seus interpretadors.

El conflicte dramàtic hi és, potent, avassallador i es desenrotlla ferm en línia recta sense vacilacions ni dubtes. En el segon acte, el millor de tots, sens dubte, pren l'obra volades inaudites i el geni del dramaturg arriba al punt d'audacia més inconcebible, interessant a l'espectador i dominant-lo amb grapa de gegant.

En el tercer, l'esclat tràgic i el desenllaç semblen poc sincers, com si l'autor volgués fer una petita concessió d'optimisme al públic.

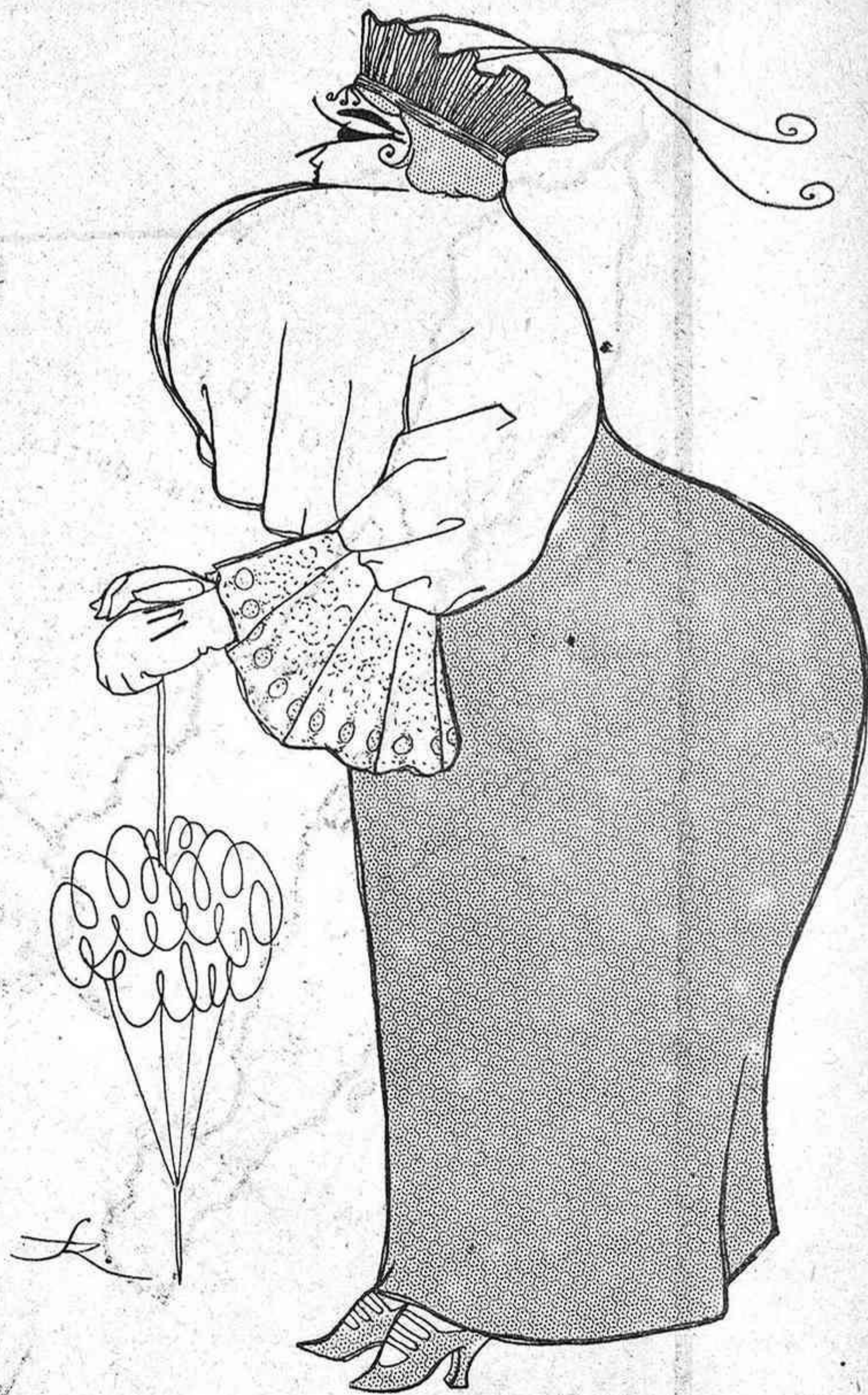
De diàleg, no cal dir-ho, està admirable, tota l'obra.

Els artistes, voluntariosos i res més, distingint-se, no obstant, la senyora Gómez Ferrer.

NUEVO.—El benefici Montero fou, com era d'esperar, un èxit artístic i un succés de *taquilla*.

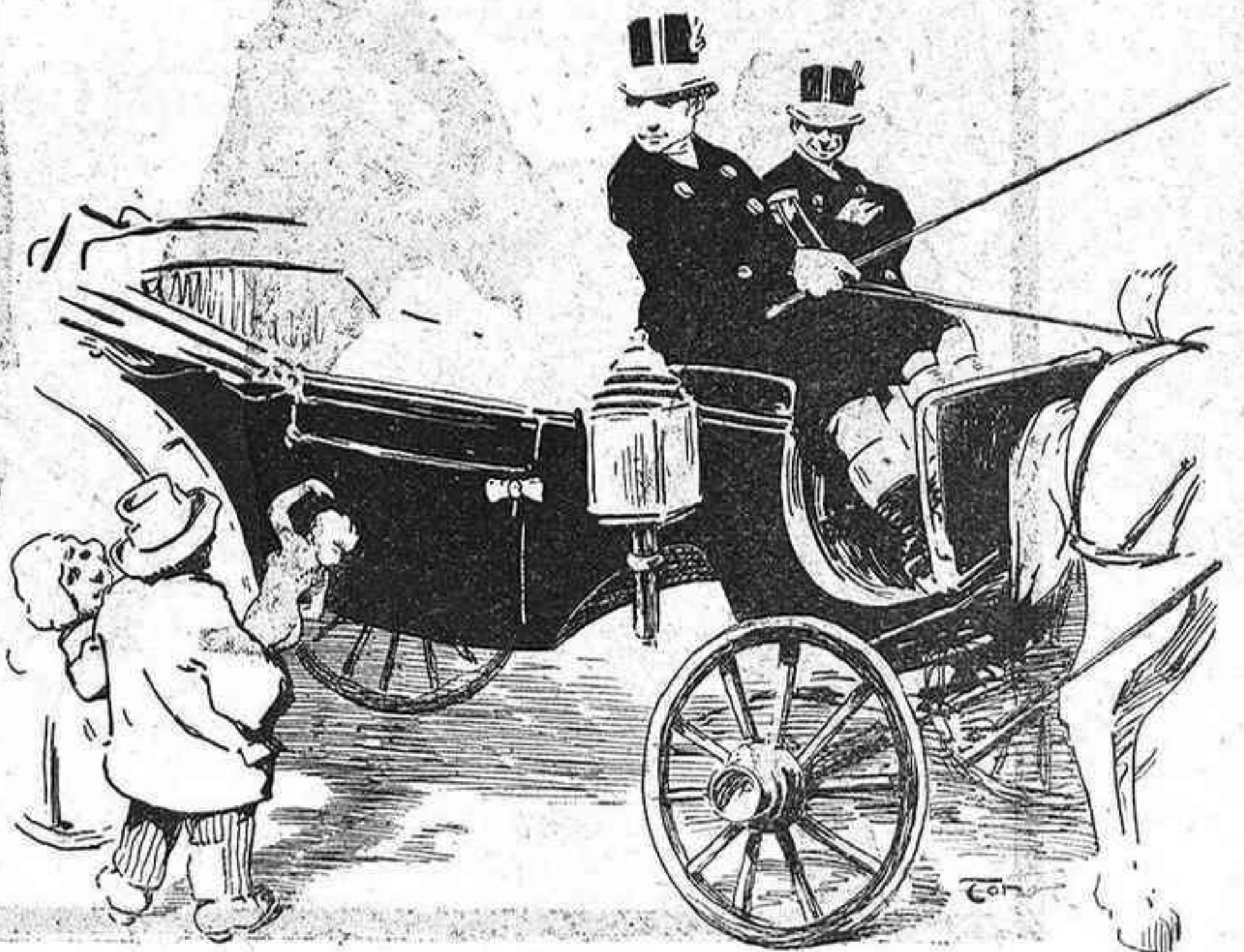
En Quimet prodigà en diferents tipus tot el seu gran talent i la seva gracia inagotable. Se'l felicita.

APOLO.—Dissabte de la setmana entrant inaugurarà aqueix teatre la temporada de l'alegria, amb el debut d'una

PRIMAVERA

—Sento un gran desig de ballar la furlana.

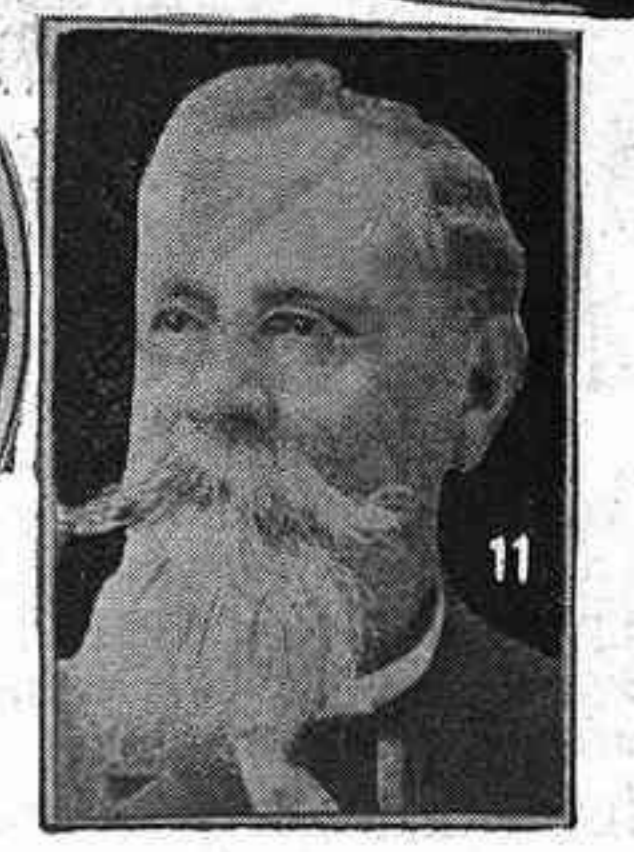
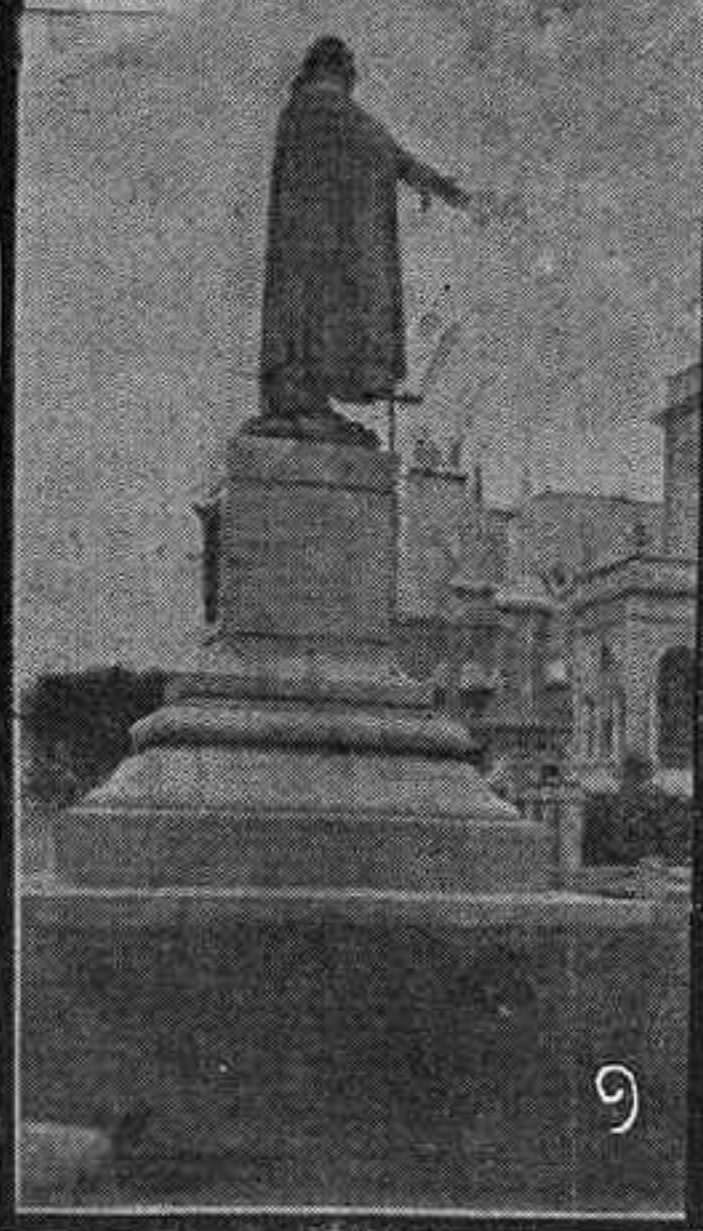
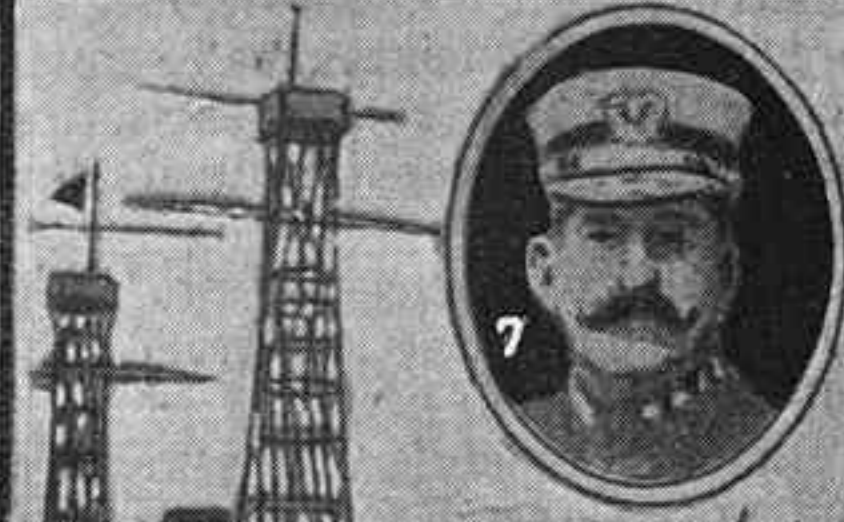
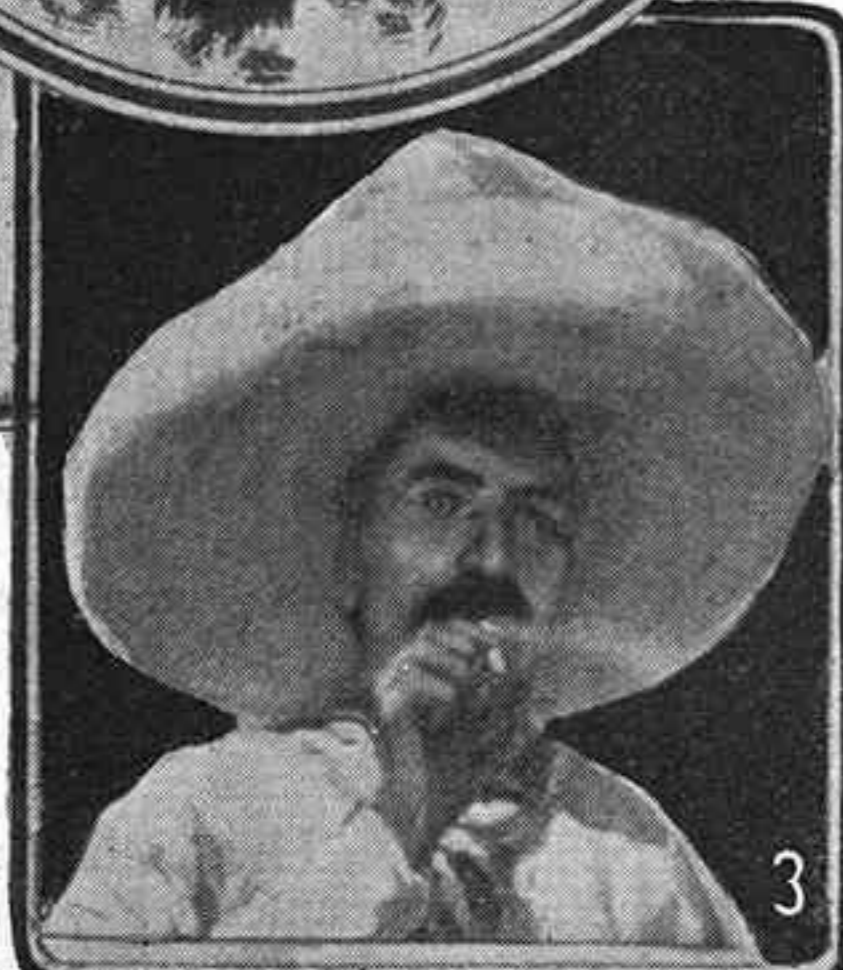
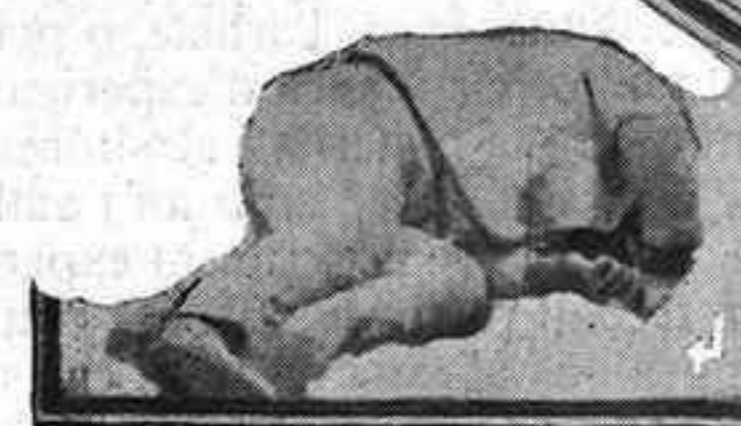

BARCELONA OBSEQUIA ALS ITALIANS

—I pels santidiguixí que no hi hà cotxe?

EL CONFLICTE YANKI-MEXICÀ

Conducció d'un presoner

MAPA DE MEXIC.—Les banderetes de la part superior indiquen el camí que probablement seguiràn els nord-americans a l'invasió a Mèxic.—En la badia de Veracruz s'hi veu la distribució actual de l'esquadra yanki.

1. El president dels E. U. Mr. Wilson.—2 i 4. La tasca de cada dia: un fusellament.—3. El general insurrecte Zapata, que abandonà la guerra civil per a combatre als yankis.—5. El general Huerta, president de Mèxic.—6. El general Mass, que atacà als nord-americans a Veracruz.—7. Mr. J. Letcher, almirall de l'esquadra nord-americana que s'apoderà de Veracruz.—8. El vaixell insignia.—9. L'estatua de Washington enderrocada pel poble capitanejat per un fill del general Huerta.—10. El general insurrecte Villa.—11. El general insurrecte Carranza.

magnífica companyia de *vaudeville* en català, davant de la qual hi hà el nom d'un prestigiós actor: en Josep Santpere.

Per avui no podem donar més detalls. Esperem tenir la llista completa del personal, formada en sa major part per artistes procedents del Teatre Principal.

Sabem únicament que s'inaugurarà amb una estrena sensacional: *Cuida't de l'Àmelia*, obra d'èxit mundial, i que hi hà en preparació altres plats suculents que ara són al forn i que's serviràn en son dia.

AUDITORIUM.—No arribem a temps per a parlar de l'estrena de *L'arma*, obra guinyolesca dels nostres amics Rusiñol i Burgas, que estava anunciada pel dilluns i qual representació s'aplaçà per al dimecres. Ho farem la setmana entrant.

=Diumenge, dia 3, a la tarde, quarta funció del Cicle històric, representant-se la bonica comedia de l'Arnau *La mitja taronja* i el quadro de costums *La Teta Gallinaire*, d'en Camprodón.

SALA GRANADOS

El diumenge, passat 26 d'abril se celebrà en la «Sala Granados» el tercer concert dels titulats «Cap-vespres musicals».

El programa era escullidíssim. Estava integrat per «El trio en *si bemol*» op. 77 de Beethoven, el Quartet (Reiter) op. 74, n.º 3 d'Haydn i el Quintet en *fa menor* de C. Franch.

En la primera de dites obres, n'Emili Ainaud, en Ricard Vives i en Bernardí Gálvez demostraren les seves grans qualitats de concertistes per tothom regonegudes i ja en varies ocasions apreciades en aqueixes mateixes planes. El *trio* produí una forta sensació en la concurrència. Beethoven fou tractat amb aquella pulcritut, respecte i justesa que la seva prodigiosa musica exigeix.

En el Quartet d'Haydn, elegant i profón, per a corda sola, la senyora Doménech i en Garcia Tarragó contribuiren al conjunt resultant-ne una dicció perfecta.

Però en el gran Quintet de Cèsar Franch fou on amb una major brillantesa remarcaren tots plegats lo sòlit del seu mecanisme i la brillantor de la seva execució.

Llàstima que en aquests bells *cap-vespres* la tasca admirable dels distingits professors no's vegi compensada per una major concurrència. Això demostra que a Barcelona no impera pas el gust exquisit que molts suposen. Veritat és que l'entusiasme amb que aplaudien els oients compensava el número.

Rebi el senyor Ainaud la nostra més coral enhorabona com a organitzador i director d'aqueixes hermoses sessions de musica *da càmera*, de les quals en guardem un perdurable record.

NOTES D'ART

És una veritable pluja d'exposicions, la que ha caigut aquests dies a les espatlles dels crítics. Ni dedicant solament un parell de paraules a cada una disposariem de prou espai. Per això ens ocuparem tan sols d'aquelles més importants, per a no allargar excessivament aqueixa secció.

GALERÍES DALMAU.—Aquí la senyoreta Laura Albèiz hi exposa una cinquantena d'obres, entre xiques i grosses.

El conjunt resulta elegant i d'una certa originalitat exòtica.

Malgrat no haver-hi sabut veure una orientació ben acusada, ni un propòsit estètic definitiu, hi hà forses obres apreciabilíssimes que del·lecten fonament a l'espectador.

En general, els olis són els que més fluixegen.

La senyoreta Albèiz confia excessivament en la finura de les tonalitats, l'èxit de les seves pintures, i aqueixes, queden sense cos i no gaire fermes de dibuix. Una de les millors, per la seva expressió i colorit, és, en el nostre entendre, la que va senyalada amb el número hu, en el catàleg. Molt més que aqueix retrat ens plauen encara les aiguades. Tenen finors de matiços, moviment i àdhuc una exquisida intenció. Els pastells no són altra cosa que fantasies coloristes, algunes molt enèrgiques i ben armonitzades.

La senyoreta Laura Albèiz deu persistir en estudiar seriosament, car té brillants condicions d'artista.

SALÓ PARÉS.—En Pólvora se'ns ha donat a conèixer, i no pas d'una manera desagradable.

De la dotzena d'escultures que exposa, la meitat al menys tenen dret a la nostra admiració, i les altres al nostre respecte.

Sense pretendre posar a en Pólvora en el pedestal d'un mestre, les seves obres revelen un tal estudi i una tal sinceritat que, quan arriba a assolir lo que's proposa, produeixen una bella emoció. Alguns cops, l'artista, o per les dificultats que troba en el model o per manca d'experiencia, no triomfa pas completament sobre la materia, i aleshores la seva escultura resta un xic migrada. Mes, amb tot i amb això, davant d'una obra d'en Pólvora, sempre un hi experimenta l'encís que sol causar un treball realitzat amb fè i entusiasme.

De lo que exposa ens agrada molt un cap de terra cuita i una figura que deu ésser un projecte, molt ben proporcionada i d'una bella actitud.

No dubtem pas en augurar al jove escultor un major èxit en una vinenta manifestació, si es manté dintre aqueixa tònica actual, basada en l'estudi, en la sinceritat, i absent de prejudicis.

***

En aqueix mateix *saló*, l'Eugeni Hermoso hi exposa unes quantes teles. Heus-aquí un artista que té grans qualitats i que arribarà a fer rotllo. Avui acusa encara una timidesa de principiant dintre un formidable i desconcertador treball de mestre. En cada figura hi hà, i s'hi endevina, la voluntat incansable d'un creador convençut que marxa en ferm i no s'angunieja per a arribar a la senzillesa genial que és l'escull dels impacients.

En algunes testes ha assolit ja una admirable i bellíssima despreocupació, que contrasta un poc amb l'acurada factura de les que hi hà a l'entorn.

L'Hermoso dibuixa i empasta, matiça i construeix com pocs ho fan en aquests temps de pressa i de neguit. Però ell arribarà on no han arribat els altres.

***

També el caricaturista J. Grau i Miró ens dóna en el mateix local una mostra del seu talent i de la seva gracia.

Les obres d'aqueix dibuixant, sense tenir un humorisme profón ni cap transcendencia, són remarcables per la puresa del traçat i l'intenció de les actituds. També el colorit fineja i és agradabilíssim, donant el conjunt l'impressió de que en Grau ha fet sobre'l natural un minucios estudi de les coses i dels homes.

Davant dels dibuixos hi ha sempre estacionat un compacte grupu d'admiradors.

NOTES DEPORTIVES

La pluja del cel enaigà les manifestacions deportives del diumenge passat. Els futbol·listes, per això, donant mostres de no témer res, celebraren els partits anunciats.

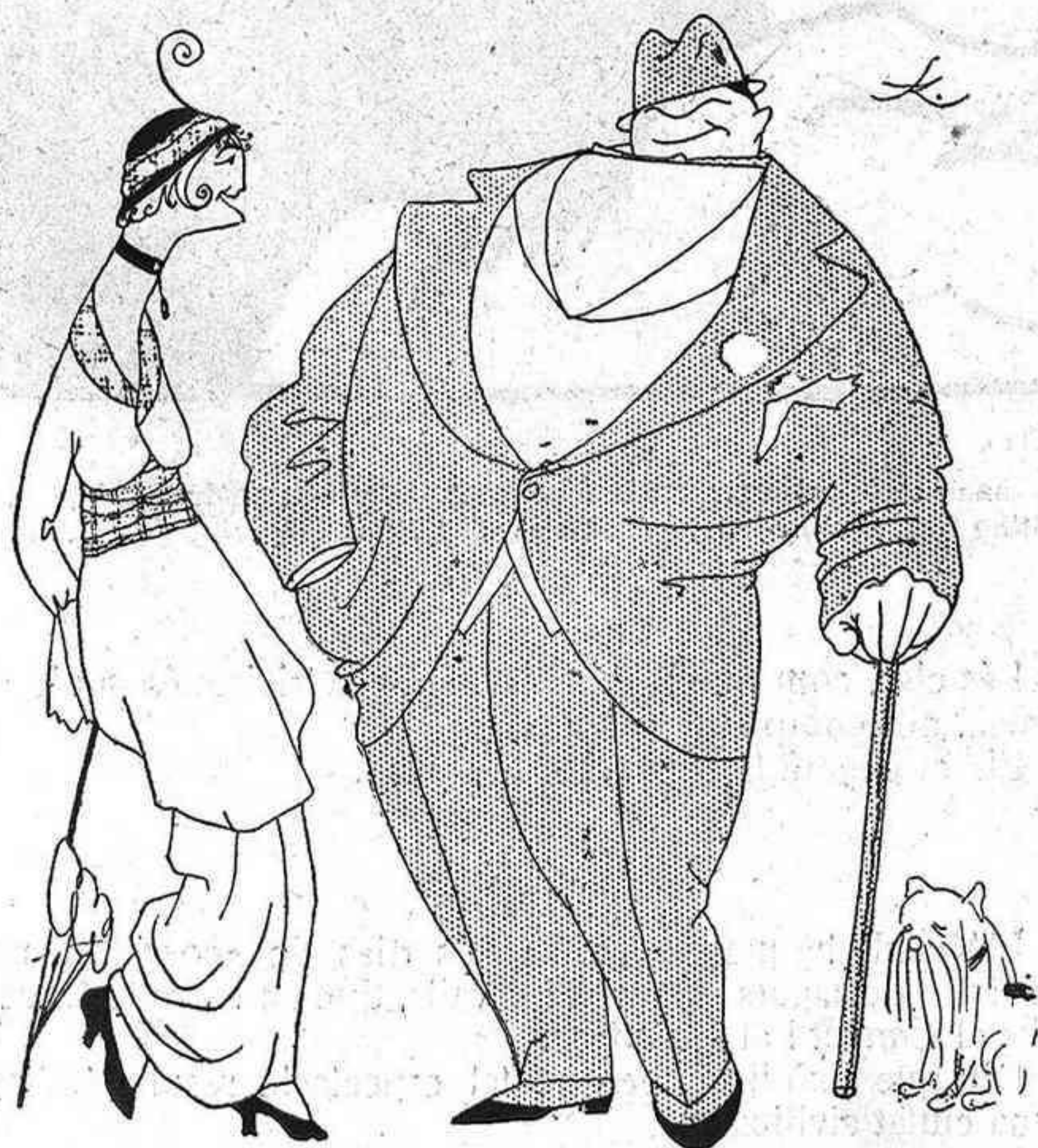
En el camp de l'«Español» se jogà la semi-final del campionat de la «Federació espanyola» entre'l «Gimnàstic», de Madrid, i l'«Espanya».

PARAULES CONSOLADORES

— Pobres petites! No cal desesperar; tal com me veieu, jo vaig començar lo mateix que vosaltres.

UN HOME CONSIDERAT

— Perts el temps, noia, jo m'hi miro molt a deixarm'hi caure...

El camp estava convertit en una fanguera i més que camp de joc pareixia un camp agrícola. El «Gimnàstic» de Madrid ens semblà un equip respectable. Probablement, sense aquell mullader, hauria donat un *què sentir* al nostre campió que, dit sigui entre nosaltres, tenia uns davanters *pifieros* que feien feredat.

De totes maneres, entre rellisades, empavescaments, caigudes i bunyols, en sortiren ensopits i amb un dolor reumàtic a les costelles que deu-nos-en-dô.

En Varela, concedint un *penalti* contra'l «Gimnàstic», quan sols mancava un minut per a finir la batuca, posà en clar la situació: «Espanya», 1. «Gimnàstic», 0.

Alguns pretenien que ho havia fet massa fort.

Ara l'«Espanya» anirà a Madrid i és segur que... tornarà a ploure.

***

En el camp del «Barcelona» s'efectuà el campionat militar amb la deguda esplendidesa.

Tot era gent condecorada i de *pistrincs*, llevat dels *coros* d'en Clavé. Fou proclamat campió en deguda forma i pels seus propis mèrits, l'equip del regiment de Vergara.

En Max-Bembo mirava els núvols rancorosament.

Faci'ns un favor, senyor Turró

An el missatge que l'«Institut d'Estudis Catalans» ha enviat a l'Ajuntament, amb motiu de l'Exposició elèctrica, s'hi veuen mots amb lletres de motllo que no havien sigut escrits des del temps de Raimond Llull, d'en Bernat Metge, del gran Montaner i del rei Don Jaume.

Els que no mengem pergamins, sinó que vivim d'escudella, la meitat no'ls hem entesos, i temem molt arribar a difunts sense haver-ne tret l'aigua clara.

El digníssim senyor Turró—que a més d'ésser un savi distingit és un home de totes prendes i una persona natural que parla naturalment,—ja que ha aprovat aquest *dictàmen*, ens hauria de fer el favor de traduir-lo i tots li n'estariem agraits.

Recordem que una vegada hi hagué un anglès que va traduir les obres en prosa de Mallarmé, i es diu que un francès va dir:

—Gracies a Déu que les entendrem!... Les traduirem de l'anglès i així sabrem en francès lo que deien.

Senyor Turró, dels «Estudis», ens vol fer el favor de traduir-nos-els?

Vaia una invasió de mosquits, la que vàrem disfrutar, diumenge, els barcelonins!

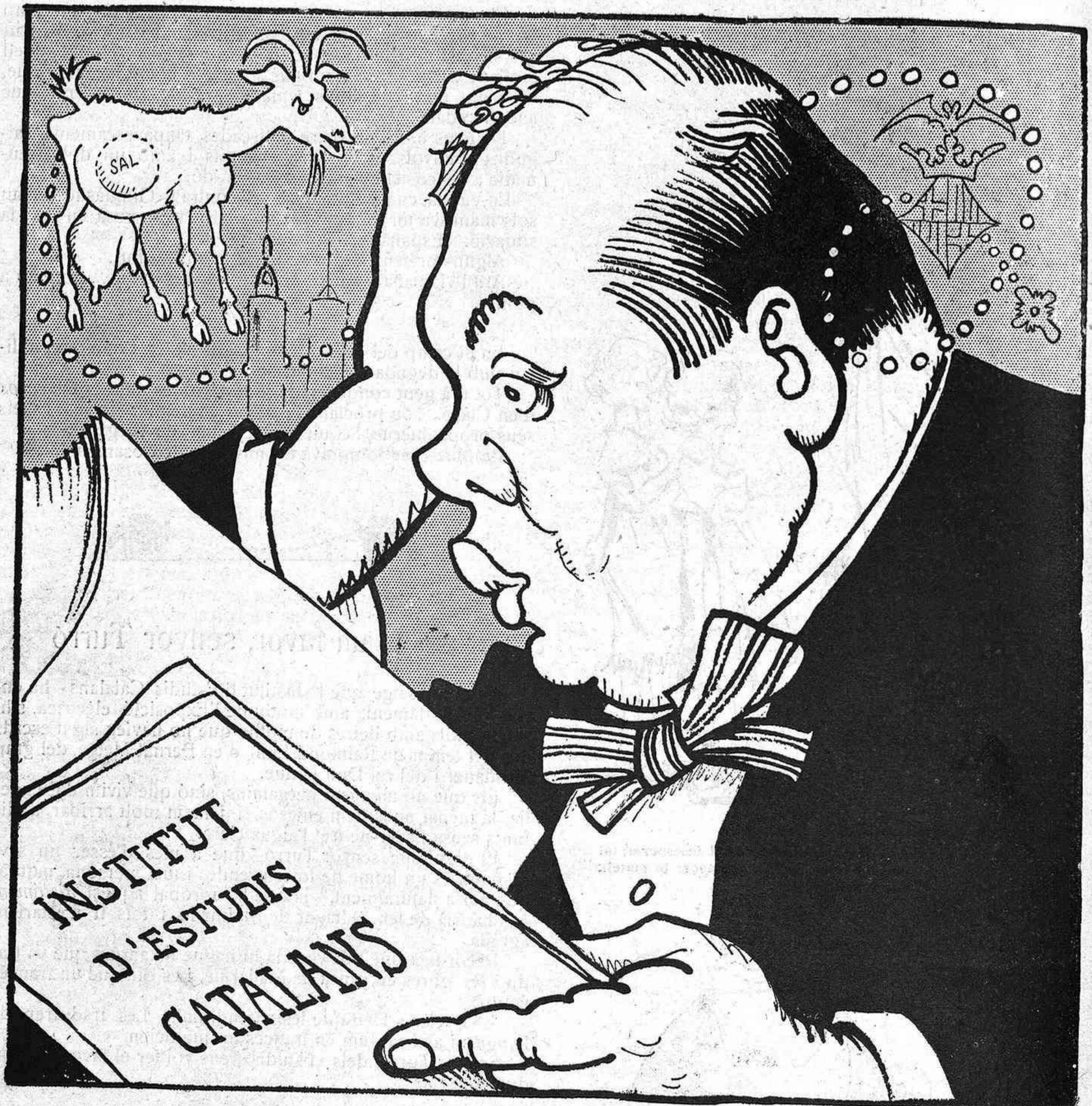
No's podia anar pels carrers, de l'espessor, en l'atmòsfera, d'uns empipadors animalets volàtils que s'enganxaven a la cara. No picaven, però molestaven. Tothom feia voleiar el mocador per a esquivar-se'ls.

Era curiosíssim. Els transeunts semblaven tots bons amics que'ns despedíem l'un de l'altre, fent-nos senyes.

Realment de qui ens despedíem era del bon temps.

UN TINENT D'ALCALDE CAPFICAT

— Es curiós, jo hauria dit que aqueix missatge estava escrit en nostra parla, mes no l'entenc. M'ho faré traduir pels meus amics d'El Poble Català.

Ara va bé!

El gran Pich fa dies que vé denunciant a tots els empleats del Municipi que no són puntuals a la feina.

Entre'ls molts *apercebidos* n'hi hà un de tan tranquil que, segons diuen, va presentar-se a les onze del matí a les oficines de Cà la Ciutat amb un cabacet i una canya.

Era qüestió de preguntar-li si venia de pescar o hi anava.

El fet és que, tot i dedicant-se a la pesca,... va ésser ben caçat!...

Els senyors organitzadors del «Concurso de Tiro Nacional» han demanat una «Copa» a l'alcalde senyor Pich.

I és clar, com que l'il·lustre tinent electricista és molt generós... per compte de la Pubilla...

Els hi pagarà la copa... i cafè i puro.

L'Alcalde ha manat que, en els dies de «corrida», no's traslladin destapats els toros i cavalls, que en carros són conduïts al *Canyet* i al *Matadero*.

Diu que això ho fa perque tal espectacle resulta indigne d'una ciutat civilitzada.

Des d'ara, doncs, els carros del *Spoliarium* aniràn tapats. Ésser digne o no ésser-ho, tan-se-val. La qüestió és no semblar-ho.

A la «Festa de l'Arbre», celebrada diumenge al *Frare Blanch*, hi va assistir una representació de l'Ajuntament.

Són així, els nostres regidors.

Van a plantar arbres al Tibidabo per a contentar a la mainada, i tiren arbres grossos a terra al Passeig de Gracia... per a contentar an en Foronda.

Fa temps que vàrem fer notar que a l'aparador de la casa «Gran Gerard» hi havia una mitja exposada que més que una tentació quasi venia a ésser un pecat d'escàndol.

Els de la «Defensa Social» hi volien fer posar una fulla; els pares de família s'esveraven i feien passar als nois per l'altra acera; les senyores feien comparances; els joves poc experimentats encastaven el nas als vidres, i fins l'*urbano* —i això que un *urbano* és un home sense passions— fins l'*urbano* se la mirava amb ulls entondrits d'*urbano*.

Nosaltres vàrem demanar que la treguessin d'allí davant, i ens han cregut a mitges.

No l'han tret, però l'han mig amagada, i una mitja mig amagada és pitjor que si es vegés sencera; car el pecat mig amagat és perdonat, segons i com.

Es mig perdonat quan ja s'ha complert, però no ho és gaire quan ha de complir-se, i una mitja com aquella mitja és una *invitació a la valse*.

Hi ha hagut dos pobles d'Espanya—Benavente i un altre de la província de Lleida—que, en veient que's venien el vot a més preu de lo que és costum, els han donat un càstic que escriuix tan sols de pensar-hi: no podran tenir diputat.

Que un poble no tingui pa, que tingui el còlera, o la febra groga, és una cosa que fa basarda, perquè fet i fet és passadora; però viure sense diputat?, no creiem pas que pugui resistir-ho!

A qui es playneràn?... A qui donaràn la culpa?... A qui enviaràn els expedients?... A qui en faràn de petits, així que tinguin alguna pena?... Així que un hi pensa, plorarà!

I sobre tot, si no fan diputat, com és tornaràn a vendre el vot?

El càstic no és tan sols per lo que's vénen, sinó per lo que estàn disposats a vendre's.

La passada setmana va inaugurar-se el gran centre d'atraccions «Saturn Park».

La nova empresa presenta, además de les ja conegudes i amb fastuosa esplendidesa de llum i colors, tres o quatre noves atraccions que segurament faràn les delícies del nostre públic.

Hi haurà sports d'emoció per als atrevits i llocs de quietut i recolliment per als esperits contemplatius i sobre tot per als fervents devots del cine o millor dit de la fosca. En fi, n'hi hà per a tots els gustos, pels grans i per a la quitxalla.

El «Saturn Park» és avui el millor sanatori per als neurastènics.

Tenim la satisfacció d'anunciar que'l dilluns passat, a la tarde, fou posat en llibertat el Director del nostre confrare *La Campana de Gracia*, en Ramón Felip.

Ja era hora.

Males volences.

Les minorías del nostre Ajuntament no volen permetre que'l *pinturero* Sagnier faci a la vegada de diputat i d'alcalde de Barcelona.

I per què no?

Deixeu-lo que's distregui i que presumeixi, pobre senyor! Així com així no passa de figura decorativa...

Un regidor dels de la nova fornada proposa que's celebrin grans festes populars el pròxim mes de juny.

Ens agradaria coneixe'l, aqueix despreocupat senyor.

Ens agradaria coneixe'l per a dir-li:

—Festes ens fas i no'ns en sols fer?... Tu persegueixes algun somni... *daurat*.

La feina d'en Jafà!

Encara no deu fer tres mesos varen plantar-se uns jardinetes a la plaça de la Bonanova.

DE LA VIDA ELEGANT

—Cuita, dòna, entre'l meu gos i la teva cama potser en farem massa; els intel·ligents ja interrompen la circulació.

ELS CATALANS DE L'HAVANA

Assistents a la festa de germanor, celebrada el 8 de març, en obsequi de D. Andreu Petit, ex-president d'aquell «Centre Català»

Ara que ja hi són, el director de Jardins i Plantes s'adona de que aquella plaça és petita i els jardinetes no hi estan bé, i seràn capaços de traslladar-los a la plaça de Sant Jaume.

Però què fa, aqueixa comissió de la «Ciudad Jardín», que no'ls assessora?

En el nostre Saló de Cent s'han repartit premis a les criatures que saben més d'Historia de Catalunya.

Una noia bastant espigadeta, que sortia de la simpàtica festa, deia a un jove, que devia ésser el séu promès:

—Ai, jo també volia examinar-me'n, i fins vaig estudiar-ne una part, de l'Historia de Catalunya.

—I per què no la va acabar?

—Per que, quan vaig ésser a començar la vida de Don Jaume el Conqueridor, la mamà no va volguer que passés endavant.

Sembla que'l ball de *La furlana* no ha tingut èxit a Barcelona.

Ja'ns ho temíem.

Per a obtindre succés havia de parlar-ne el *Butlletí* de càl bisbe.

En bé o en mal, però parlar-ne.

«Ha quedat constituída una ponencia per a la construcció d'un gran edifici destinat a teatre català».

Ens en alegrem de debò.

Ja és bastant, una ponencia.

Com a activitat, pot més una ponencia que una primera pedra.

En Pañella i en Puig i Cadafal han anat a les misses d'en Mistral.

I, comentant-ho, deia un concejal:

—Amb les *misses* que costa aquest viatge ja n'hi havia per fer-me un *homenatge* a la «Maison» o bé al «Continental».

Gran regalo!

Gran regalo!

OBSEQUI ALS LLEGIDORS DE "L'ESQUELLA"

LOT DE LLIBRES EXCEPCIONAL

Vuit magnífiques obres que valen en conjunt **58'50** ptes.
se donen per **cinc** pessetes!

MANUEL ANGELÓN.—**Isabel II, Historia de la reina de España.**—Un gran tomo de 600 pàgines con 17 preciosas láminas. Precio de catálogo: 25 pesetas.

M. PONT-MARTIN.—**Memorias de un notario, ó la expiación de tres generaciones.**—Un tomo gran tamaño, de 361 pàgines con 11 láminas. Precio de catálogo: 6 pesetas.

MANUEL ANGELÓN.—**El pendón de santa Eulalia, ó los fueros de Cataluña.**—Novela histórica.—Un voluminoso tomo de 840 pàgines, con 25 láminas. Precio de catálogo: 14 pesetas.

ANTONIO ALTADILL.—**La Conciencia.** Magnífica novela.

Ilustrada con cuatro grandes láminas debidas al inmortal artista Tomás Padró.

Precio del catálogo: 6 pesetas.

PRÓSPERO MERIMÉE.—**Carmen.** Novela traducida por don Cristóbal Litrán. Precio del catálogo: 0'50 ptas.

A. Z.—**El alma al diablo.**—Novela política. Precio de catálogo: 2 pesetas.

F. GRAS Y ELÍAS.—**Romances de corte y villa.**—Un tomo de 170 págs. Precio de catálogo: 2'50 ptas.

F. SALAZAR Y QUINTANA.—**Poesía del porvenir.**—Con una carta de don Francisco Pi y Margall. Precio del catálogo: 2'50 pesetas.

Total: Vuit volums que valen 58'50 ptes., se donen per cinc pessetes

Per a ésser remès a provincies és convenient ajuntar a l'import del lot, 1'60 pessetes, per a gastos de correu i certificat, degut al pes dels llibres, que és de 4'500 kilos.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

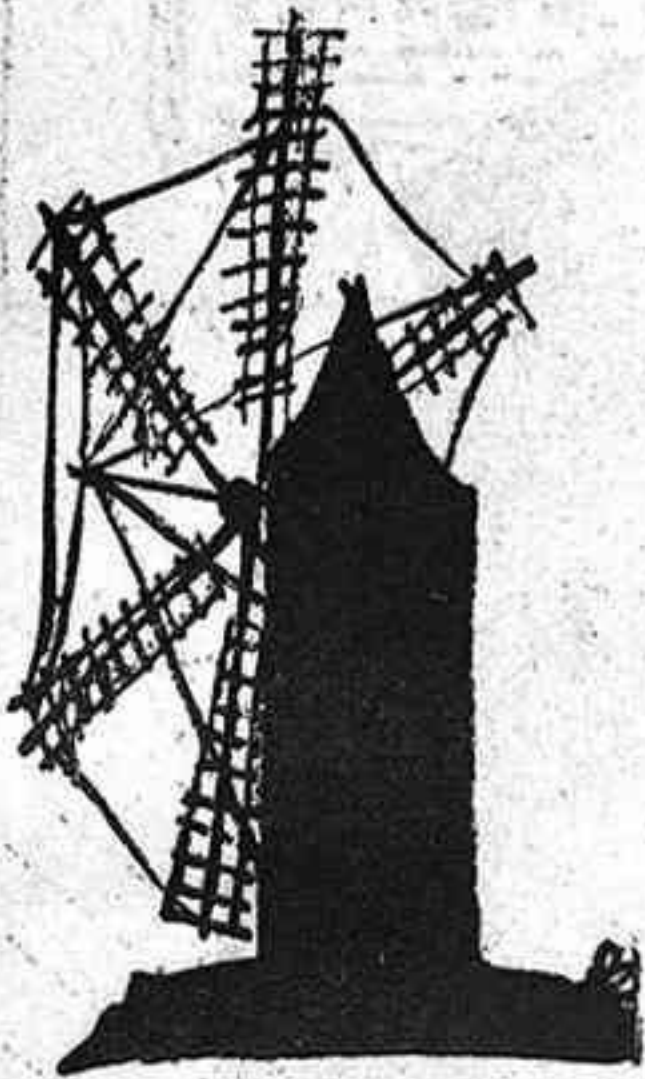
SANTIAGO RUSIÑOL

Obra nova

EL CATALÀ DE

“LA MANCHA”

NOVELA

Un tomo 8.^u major de més de 300 planes, impreses amb tota cura sobre magnífic paper de fil, marca Guarro

4 pessetes

DICCIONARI

CATALÀ-CASTELLÀ

&

CASTELLÀ-CATALÀ

PER A. ROVIRA I VIRGILI

Un tomo enquadernat, d'unes 900 planes 10 ptes.

BERNARDO KELLERMANN

EL TÚNEL

NOVELA

Un tomo 8.º

Ptas. 2'50

Obra nova de gran èxit

JOSEP BURGAS

FLOR DE PICARDÍA

VERSOS D'AMOR

I DE PECAT ———

Un tomo 8.^u

UNA pesseta

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

EL BURGÈS

— Té, doncs avui em dona la gana de treballar!... Si res més no, vaig a fer-me un galliner.